

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-659/20 - 1

Asia C-659/20

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

4.12.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Nejvyšší správní soud (Tšekki)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

25.11.2020

Valittaja:

ET

Vastapuoli:

Ministerstvo životního prostředí (Tšekki)

VÄLIPÄÄTÖS

Nejvyšší správní soud (ylin hallintotuomioistuin, Tšekki) [– –] on päättänyt asiassa, jossa valittajana on **ET**, kotipaikka [– –] Hradec Králové, [– –] ja vastapuolena **Ministerstvo životního prostředí** (ympäristöministeriö, Tšekki), kotipaikka [– –] Praha 10, vastapuolen 7.11.2016 tekemää päätöstä nro 1329/550/16-Ba, [– –] koskevassa menettelyssä, joka koskee valittajan Krajský soud v Hradci Královén (Hradec Královén alueellinen tuomioistuin, Tšekki) 30.5.2018 antamasta tuomiosta nro 30 A 37/2017-35 tekemää kassaatiovalitusta,

seuraavaa:

I. Euroopan unionin tuomioistuimelle **esitetään** seuraava ennakkoratkaisupyyntö:

- 1.** Kuuluvatko luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o

338/97 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 4.5.2006 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 865/2006 tarkoitettuun vanhempien sukupolven yksilöt, jotka ovat asianomaisen kasvattajan kasvatettavina olevien yksilöiden vanhemmat mutta joita kasvattaja ei ole koskaan omistanut tai pitänyt hallussaan?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan siten, että emosukupolven yksilöiden ei katsota kuuluvan vanhempien sukupolven, voivatko toimivaltaiset viranomaiset tutkiessaan komission asetuksen (EY) N:o 865/2006 54 artiklan 2 kohdan mukaisten edellytysten täyttymistä vanhempien sukupolven saamisesta tavalla, joka ei ole vahingollinen kyseisen lajin säilymiselle luonnonvaraisessa ympäristössä, selvittää tällaisen emosukupolven yksilöiden syntyperän ja määrittää sen perusteella, onko vanhempien sukupolvi saatu tämän asetuksen 54 artiklan 2 kohdan mukaisten edellytysten täytyessä?
3. Voidaanko arvioitaessa komission asetuksen (EY) N:o 865/2006 54 artiklan 2 kohdan mukaisten edellytysten täyttymistä vanhempien sukupolven saamisesta tavalla, joka ei ole vahingollinen kyseisen lajin säilymiselle luonnonvaraisessa ympäristössä, ottaa huomioon pääasian muut tosiseikat (erityisesti vilpitön mieli yksilöiden siirron yhteydessä ja perusteltu luottamus siihen, että näiden yksilöiden mahdollisilla jälkeläisillä voidaan käydä kauppaa, ja mahdollisesti myös se tosiseikka, että asiaa koskeva lainsäädäntö oli Tšekin tasavallassa löyhempi ennen Euroopan unioniin liittymistä)?

[– –]

[alkup. s. 2] Perustelut:

I. Oikeudenkäynnin kohde

1) Valittaja on papukaijankasvattaja. Tämän toiminnan yhteydessä valittaja haki 21.1.2015 kaupankäyntikiellon poikkeusta viidelle hyasinttiaran (*Anodorhynchus hyacinthinus*) yksilölle, jotka syntyivät vuonna 2014 valittajan kasvattamina. Hallintoviranomainen ei suostunut valittajan pyyntöön tieteellisen viranomaisen lausunnon perusteella.

2) Hallintoviranomainen ja tieteellinen viranomainen saivat poikkeuslupamenettelyn aikana selville seuraavat tiedot tarkasteltavien papukaijoiden syntyperästä. FU toi yksilöiden isovanhemmat Tšekkiin kesäkuussa 1993 epäselvissä olosuhteissa. Uruguayn kansalainen oli tuonut isovanhemmat yhdessä muiden papukaijoiden kanssa Bratislavaan, josta FU matkusti henkilöautolla Tšekkiin. Raja-asemalla tullivirkailijat pysäyttivät auton odottamatta ja isovanhemmat muodostava lintupari takavarikoitiin hallinnollisella

päätöksellä. Vrchní soud v Praze (Prahan ylioikeus, Tšekki) kumosi kyseisen hallinnollisen päätöksen vuonna 1996. Hallintoviranomainen keskeytti menettelyn ja palautti papukaijat FU:lle. Tämä antoi isovanhempien sukupolven parin lainaksi GV:lle, joka kasvatti sen avulla vuonna 2000 samaan poikueeseen kuuluvista sisaruksista emosukupolven parin (GV palautti isovanhempien sukupolven parin poikasten kasvattamisen jälkeen FU:lle, joka puolestaan luovutti isovanhemmat Zlínin eläintarhaan). Valittaja hankki emosukupolven parin GV:ltä (siviilioikeudellista luovutuskirjaakirjaa ei ole määritetty hallinnollisissa asiakirjoissa, eikä omistusoikeuden siirtymisen pätevyyttä ole kyseenalaistettu millään tavalla).

3) Tieteellinen viranomainen määrittäi vuonna 2000 tapahtuneen valittajan papukaijahankinnan vanhempien sukupolven saamiseksi ja tutki, oliko tässä yhteydessä rikottu luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 865/2006 54 artiklan 2 kohtaa, jossa edellytetään, että ”vanhempien sukupolvi on saatu niiden oikeudellisten säännösten mukaisesti, joita siihen sovellettiin hankinta-ajankohtana, ja sellaisella tavalla, joka ei ole vahingollinen kyseisen lajin säilymiselle luonnonvaraisessa ympäristössä”. Näiden edellytysten noudattamisen täyttymistä tutkiessaan tieteellinen viranomainen päätteli, että vanhempien sukupolven saaminen ei ollut tapahtunut lainsäädännön mukaisesti ja että se ei voi puoltaa poikkeuksen myöntämistä, koska vuoden 1998 isovanhempien sukupolven yksilöiden rekisteröintiasiakirjoissa oli useita epäselvyyksiä, erityisesti hankintavuosi 1996 ei vastaa rekisteröintiasiakirjoissa ilmoitettua koodia, jollainen annettiin vain ennen vuotta 1992 hankituille yksilöille, ja lisäksi asiakirjoista puuttuivat tiedot yksilöiden syntyperästä. Tieteellinen viranomainen lisäsi vielä, että se oli jo useassa tapauksessa kieltäytynyt puoltamasta poikkeusta saman isovanhempien sukupolven parin jälkeläisille.

4) Hallintoviranomainen perusti päätöksensä edellä mainittuun tieteelliseen viranomaisen näkemykseen ja epäsi poikkeuksen. Valittaja valitti tästä päätöksestä. Valittaja esitti eriävän mielipiteensä erityisesti vanhempien sukupolvea koskevasta tulkinnasta. Valittajan mukaan vanhempien sukupolven muodostavat ainoastaan emosukupolven pari ja sen jälkeläiset, minkä perusteella hallintoviranomaisen ei olisi edes pitänyt määritellä isovanhempien sukupolven syntyperää. Hallinnollinen muutoksenhakuelin (joka on kansallisen lainsäädännön mukaan vastapuoli) hylkäsi nämä väitteet. Vanhempien sukupolven saamista koskevan tavan arvioinnissa pidettiin ratkaisevana sitä, miten ensimmäinen lisääntyvä pari oli hankittu. Valittaja ei todentanut sen syntyperää, joten poikkeusta ei voitu myöntää.

5) Valittaja nosti vastapuolen päätöksestä kanteen Krajský soud v Hradci Královéssa.

6) Krajský soud hylkäsi kanteen. Se totesi erityisesti, että kaupankäynti Anodorhynchus-sukuun kuuluvien papukaijojen kanssa on kielletty ja että se

voidaan sallia ainoastaan poikkeustapauksissa. Näiden poikkeusten edellytyksistä säädetään komission asetuksen (EY) N:o 865/2006 54 artiklassa, ja silloinkin **[alkup. s. 3]** edellytysten on täytyttävä kumulatiivisesti ja hakijan on voitava osoittaa niiden täytyminen hallintoviranomaiselle, eli tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen oltava täysin vankalla pohjalla. Kyseisessä asiassa oli kiistaa niiden edellytysten täyttymisestä, jotka on määritetty asetuksen 54 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan hakijan on osoitettava, että 1) vanhempien sukupolvi on saatu niiden oikeudellisten säännösten mukaisesti, joita siihen sovellettiin hankinta-ajankohtana, ja 2) sellaisella tavalla, joka ei ole vahingollinen kyseisen lajin säilymiselle luonnonvaraisessa ympäristössä. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen käsityksen mukaan valittaja ei täyttänyt kumpaakaan näistä edellytyksistä, sillä isovanhempien sukupolven pari oli hallintoviranomaisen laajamittaisten tutkimusten perusteella tuotu Tšekkiin kesäkuussa 1993 epäselvissä olosuhteissa. Kyseisenä ajankohtana CITES-yleissopimus oli jo voimassa Tšekissä (Tšekin ja Slovakian liittotasavalta liittyi yleissopimukseen 18.5.1992), ja se saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä luonnonsuojelusta ja maisemanhoidosta 1.6.1992 annetulla lailla nro 114/1992 (zákon o ochraně přírody a krajiny) (1.4.1997 lähtien uhanalaisten lajien tuonnin ja viennin edellytyksistä annetulla lailla nro 16/1997 (zákon o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů)). CITES-yleissopimuksen täytäntöönpanosäädösten mukaan vanhempien sukupolven syntyperän määrittelemineen on sallittua isovanhempien sukupolven pariin saakka. Vanhempien sukupolven muodostavat siten komission asetuksen (EY) N:o 865/2006 mukaan kaikki kolme sukupolvea, koska kyse on Tšekin alueelle sijoittuneessa jalostuslaitoksessa pidettävistä, lisääntymistarkoitukseen käytettävistä eläimistä.

7) Valittaja teki kassaatiovalituksen Krajský soudin tuomiosta Nejvyšší správní souduin. Valittaja piti vääränä Krajský soudin oikeudellista näkemystä siitä, että vanhempien sukupolveen kuuluvat kasvatettavat yksilöt sekä niiden vanhemmat ja isovanhemmat, koska kyse on Tšekin alueelle sijoittautuneessa jalostuslaitoksessa pidettävistä, lisääntymistarkoitukseen käytettävistä eläimistä. Tuomioistuin päätteli tästä, että hallintoviranomaisilla on oikeus vaatia isovanhempien sukupolven parin syntyperän todentamista. Valittajan mukaan tällainen tulkinta asettaa hänelle kohtuuttoman todistustaakan. Se on ennen kaikkea virheellinen, sillä vanhempien sukupolvella tarkoitetaan kaikkia niitä jalostustapahtumaan osallistuvia eläimiä, joita käytetään uusien yksilöiden tuottamiseen (eikä siis niiden esivanhempia, joita muut kasvattajat kasvattavat muissa laitoksissa, kuten isovanhempia). Valittaja perusti tämän näkemyksensä komission asetuksen (EY) N:o 865/2006 1 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan vanhempien sukupolvella tarkoitetaan kaikkia niitä jalostustapahtumaan osallistuvia eläimiä, joita käytetään uusien yksilöiden tuottamiseen. Vaikka tämän määritelmän mukaisella jalostustapahtumalla voidaankin tarkoittaa sitä, että se tapahtuu missä tahansa Tšekin alueelle sijoittautuneessa jalostuslaitoksessa, tässä tarkoitetaan kuitenkin aina vain yhtä tiettyä jalostuslaitosta. Valittaja oli itse hankkinut emosukupolven parin laillisesti, joten valittajan omistusoikeuteen ja luottamuksensuojaan puututaan kohtuuttomalla tavalla.

8) Vastapuoli kiisti kassaatiovalitukseen antamassaan vastauksessa vanhempien sukupolven tulkintaa koskevat valittajan päätelmät. Vastapuoli viittasi komission asetuksen (EY) N:o 865/2006 54 artiklan 2 kohtaan, jossa vanhempien sukupolven saamisen käsitettä käytetään niiden oikeudellisten säännösten mukaisesti, joita vanhempien sukupolven sovellettiin hankinta-ajankohtana. Saaminen ajoittuu kiistattomasti menneeseen ajankohtaan, ja sillä viitataan yksiselitteisesti sukulinjan alkuhetkeen. Koska kysessä olevien papukaijoiden isovanhemmat oli hyvin todennäköisesti hankittu laittomasti, hallintoviranomainen ei tieteellistä viranomaista kuultuaan voinut vakuuttua vanhempien sukupolven saamistavan laillisuudesta. Vastapuoli esitti lisäksi, että sukupolven määrittäminen on toissijainen asia ja että oleellinen on tapa, jolla vanhempien sukupolvi on saatu.

9) Todistustaakan osalta vastapuoli viittasi näiden eläinten kauppaa koskevaan yleiseen kieltoon. Mahdollisia poikkeuksia on tästä syystä tulkittava suppeasti. Kasvattajan ei omistajan asemassa tarvitse hankkia isovanhempien syntyperää koskevia todisteita, vaan tämä velvollisuus syntyy vasta silloin, kun seuraavilla sukupolvilla halutaan käydä kauppaa. Tieteellisen viranomaisen lausunto on poikkeuksen myöntämisen kannalta ratkaiseva, sillä vakiintuneen käytännön mukaisesti se tutkii isovanhempien syntyperän, mikä on yleinen käytäntö unionin alueella. Tästä poikkeava valittajan näkemys johtaisi luonnosta hankittujen yksilöiden kasvattamisen helppoon laillistamiseen. Niiden avulla voitaisiin kasvattaa eläimiä, joiden seuraavilla sukupolvilla voitaisiin käydä vaivattomasti kauppaa. CITES-yleissopimuksen tarkoituksen osalta vastapuoli myönsi laillisen kasvatuksen hyödyllisyyden (se vähentää painetta luonnossa vapaana elävien yksilöiden pyydystämiseen), mutta tällöin kyse on oltava laillisesta kasvattamisesta. Omistusoikeuden osalta vastapuoli totesi, ettei se ole ensisijainen kysymys, eikä se kyseenalaistanut isovanhempien tai kyseessä olevien papukaijoiden laillista omistamista koskevia päätelmiä. Valittajan varsinainen omistusoikeus säilyy ennallaan, vaikka sitä rajoitetaankin tietyillä edellytyksillä.

[alkup. s. 4] II. Asiassa merkityksellinen unionin oikeus ja kansallinen oikeus

10) Ympäristönsuojelun peruseriaatteista säädetään EU:n primaarilainsäädännössä. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 191 artiklan 2 kohdan mukaan unionin ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon unionin eri alueiden tilanteiden erilaisuus huomioon ottaen. Unionin ympäristöpolitiikka **perustuu ennalta varautumisen periaatteelle sekä periaatteille, joiden mukaan ennalta ehkäiseviin toimiin olisi ryhdyttävä, ympäristövahingot olisi torjuttava ensisijaisesti niiden lähteellä** ja saastuttajan olisi maksettava.

11) Uhanalaisilla lajeilla käytävää kauppaa koskevat unionin säännöt perustuvat CITES-yleissopimukseen. CITES-yleissopimuksen keskeiset säännöt on otettu osaksi lainsäädäntöä neuvoston asetuksella (EY) N:o 338/97 (jäljempänä myös **luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta annettu asetus**). Asetuksen 8

artiklan 1 kohdan mukaan kaupan tekeminen liitteessä A lueteltujen lajien kanssa on kielletty (asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan liite A vastaa CITES-yleissopimuksen liitettä I). Tällaisiin lajeihin kuuluvat myös Anodorhynchus-suvun papukaijat.

12) Kielto ei ole kuitenkaan ehdoton, ja siitä voidaan poiketa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta annetun asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa lueteltujen yksittäisten syiden perusteella. Ennakkoratkaisukysymyksen kannalta olennainen on mainitun säännöksen d alakohdassa esitetty poikkeus:

”3. Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelua koskevan yhteisön muun lainsäädännön vaatimusten mukaisesti, ja jos sen jäsenvaltion hallintoviranomaiselta, jossa yksilöt ovat, saadaan tätä tarkoitusta varten myönnettävä todistus, edellä 1 kohdassa säädettyistä kielloista voidaan poiketa tapauskohtaisesti, jos yksilöt:

--

d) ovat eläinlajin vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja yksilöitä tai keinotekoisesti lisättyjä kasvilajin yksilöitä tai tällaisen yksilön osia tai sen johdannaisia --”.

13) Poikkeuksien myöntämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä säädetään neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 865/2006 (jäljempänä **täytäntöönpanoasetus**). Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta annetun asetuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaisen poikkeuksen myöntämistä konkretisoidaan täytäntöönpanoasetuksen 59 artiklan 2 kohdassa seuraavasti:

”2. Asetuksen (EY) N:o 338/97 8 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettuja yksilöitä koskeva vapautus voidaan myöntää ainoastaan, jos hakija on osoittanut toimivaltaiselle hallintoviranomaiselle, joka on kuullut toimivaltaista tieteellistä viranomaista, että tämän asetuksen 48 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät ja että kyseessä olevat yksilöt ovat vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja tai keinotekoisesti lisättyjä tämän asetuksen 54, 55 ja 56 artiklan mukaisesti.”

14) Tämän säännöksen osalta nyt käsiteltävässä asiassa merkitystä on erityisesti täytäntöönpanoasetuksen 54 artiklalla (48 artiklassa on ainoastaan poikkeusta koskevaan todistukseen liittyviä yleisiä säännöksiä, 55 artiklassa valtuutetaan viranomaisen määrittelemään eläimen syntyperä verianalyysin tai muun kudosanalyysin avulla ja 56 artikla koskee kasveja), erityisesti 54 artiklan 2 kohdalla, jossa asetetut edellytykset eivät Tšekin hallintoviranomaisten mukaan ole täyttyneet:

”54 artikla

Vankeudessa syntyneet ja kasvatetut eläinlajien yksilöt

Rajoittamatta 55 artiklan soveltamista eläinlajin yksilön katsotaan olevan vankeudessa syntynyt ja kasvatettu ainoastaan, jos toimivaltainen hallintoviranomainen on kyseisen jäsenvaltion toimivaltaista tieteellistä viranomaista kuultuaan vakuuttunut siitä, että seuraavat vaatimukset täyttyvät:

1) yksilö on sellainen jälkeläinen tai peräisin sellaisesta jälkeläisestä, joka on syntynyt tai muulla tavoin tuotettu säädelyssä ympäristössä jommankumman seuraavan mukaan:

a) vanhemmista, jotka ovat pariutuneet tai muulla tavoin siirtäneet sukusoluja säädelyssä ympäristössä, jos lisääntyminen on suvullista;

b) vanhemmista, jotka ovat olleet säädelyssä ympäristössä jälkeläisen kehittymisen alkaessa, jos lisääntyminen on suvutonta;

[alkup. s. 5] 2) vanhempien sukupolvi on saatu niiden oikeudellisten säännösten mukaisesti, joita siihen sovellettiin hankinta-ajankohtana, ja sellaisella tavalla, joka ei ole vahingollinen kyseisen lajin säilymiselle luonnonvaraisessa ympäristössä;

3) vanhempien sukupolvea ylläpidetään lisäämättä yksilöitä luonnonvaraisesta ympäristöstä, lukuun ottamatta eläinten, munien tai sukusolujen satunnaista lisäämistä sovellettavien oikeudellisten säännösten mukaisesti ja sellaisella tavalla, joka ei ole vahingollinen kyseisen lajin säilymiselle luonnonvaraisessa ympäristössä, yhdestä tai useammasta seuraavasta syystä:

a) jotta voidaan estää vahingollinen sisäsiitos tai lieventää sen vaikutuksia siten, että lisäyksen suuruus määritellään uuden geneettisen materiaalin tarpeen perusteella;

b) takavarikoitujen yksilöiden sijoittamiseksi asetuksen (EY) N:o 333/97 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

c) poikkeuksellisesti, yksilöiden käyttämiseksi vanhempien sukupolvena;

4) vanhempien sukupolvi on itse tuottanut toisen sukupolven tai seuraavien sukupolvien jälkeläisiä (F2, F3 jne.) säädelyssä ympäristössä tai sitä hoidetaan tavalla, jolla on todettu voitavan tuottaa luotettavasti toisen sukupolven jälkeläisiä säädelyssä ympäristössä.”

15) Vanhempien sukupolven määritelmä on täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 3 alakohdassa: ”vanhempien sukupolvella [tarkoitetaan] kaikkia niitä jalostustapahtumaan osallistuvia eläimiä, joita käytetään uusien yksilöiden tuottamiseen”.

16) Kansallinen lainsäädäntö on sovellettavissa nyt käsiteltävään asiaan vain rajallisesti, ja ensisijaisesti siinä säädetään hallintoviranomaisista, joiden tehtävänä on saattaa edellä mainittu unionin oikeus osaksi kansallista

lainsäädäntöä. Näistä viranomaisista säädetään uhanalaisilla lajeilla käytävästä kaupasta annetussa laissa 100/2004 (zákon o obchodování s ohroženými druhy). Edellä mainitun lain 3 §:n 3 momentin mukaan kaupallisten toimien kiellon poikkeuksien myöntävänä hallintoviranomaisena toimii alueviranomainen. Lain 27 §:n mukaan edellä mainituissa asetuksissa ja CITES-yleissopimuksessa tarkoitettuna tieteellisenä viranomaisena toimii Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (Tšekin luonnonsuojelu- ja maisemanhoitoelin), joka toimii ympäristöministeriön alaisuudessa. Krajský úřad toimi siis edellisessä osassa kuvattuna hallintoviranomaisena ja antoi ensimmäisen asteen hallinnollisen päätöksen Agentury ochrany přírody a krajiny ČR:n lausunnon perusteella. Tällaisesta hallinnollisesta päätöksestä voidaan valittaa Tšekin yleisten prosessimenettelysääntöjen nojalla ympäristöministeriöön, joka toimii hallinnollisena muutoksenhakuelimenä ja joka edustaa hallintoviranomaisia hallintotuomioistuimissa.

III. Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

17) Nejvyšší správní soud katsoi kassaatiovalitusta käsitellessään, että pääasiassa on ensisijaisesti kyse unionin oikeuden tulkinnasta ja että pääasiaa koskevaa unionin tuomioistuimen tähänastista oikeuskäytäntöä ei ole, eikä kyse ole myöskään kysymyksestä, joka olisi ratkaistavissa yksiselitteisesti asiayhteyteen sijoitettavalla unionin oikeuden tulkinnalla siten, ettei asiasta jää vähäistäkään perusteltua epäilystä (vrt. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 6.10.1982, CILFIT (C-283/81, EU:C:1982:335)). Nejvyšší správní soud on näin ollen velvollinen esittämään Euroopan unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen SEUT 267 artiklan nojalla.

18) Nejvyšší správní soud huomauttaa alustavasti, että osapuolet olivat yksimielisiä isovanhempien sukupolven ongelmallisesta syntyperästä, emosukupolven parin syntymisestä jo vankeudessa vuonna 2000 Tšekissä ja parin laillisesta siirtymisestä valittajan haltuun. Vastapuolen näkemyksen mukaan isovanhempien sukupolven parin ongelmallinen syntyperä ”kuormittaa” muita sukupolvia, kun taas valittajan mukaan niiden ”taakan” jatkumo katkesi yksilöiden siirryttyä hänelle. Valittaja ei toisaalta kyseenalaista oikeudellista arviointia, jonka mukaan isovanhempien sukupolven pariin sovelletaan CITES-yleissopimusta ja siihen liittyviä säännöksiä eikä isovanhempien sukupolven pariin sovellettavista säännöksistä johtuvia epäedullisia päätelmiä. Valittaja katsoo kuitenkin, että näitä päätelmiä ei voida soveltaa valittajan kasvattamiin yksilöihin kahdesta pääasiallisesta syystä. Ensimmäinen syy on vanhempien sukupolven käsitteen tulkinta, jolloin kyse on hänen näkemyksensä mukaan ainoastaan hänen kasvattamistaan yksilöistä, minkä perusteella hallintoviranomaisten ei olisi edes pitänyt ottaa isovanhempien sukupolven parin syntyperää huomioon. Toinen syy on perusteltu luottamus. Hän oli hankkinut yksilöt asianmukaisella tavalla [alkup. s. 6], eikä kyseenalaistanut isovanhempien sukupolven parin alkuperää papukaijojen hankinta-ajankohtana, sillä ne oli palautettu niiden senhetkisellem omistajalle tuomioistuimen päätöksellä.

19) Vanhempien sukupolven käsitteen tulkinta on synnä Nejvyšší správní soudin ennakkoratkaisukysymyksen ensimmäisen osan esittämiseen. Valittaja tukeutuu näkemyksessään täytäntöönpanoasetuksen 1 artiklan 3 kohdan sanamuodon mukaiseen tulkintaan, jonka mukaan vanhempien sukupolvella tarkoitetaan kaikkia niitä jalostustapahtumaan osallistuvia eläimiä, joita käytetään uusien yksilöiden tuottamiseen. Sitä vastoin vastapuoli viittaa näitä papukaijoja koskevaan yleiseen kaupankäyntikieltoon ja epäselvissä olosuhteissa maahantuotujen yksilöiden kasvattamisen helpon laillistamisen (jälkeläisten siirtäminen toisen kasvattajan omistukseen riittäisi sukulinjan katkaisemiseen) aiheuttamiin kielteisiin vaikutuksiin. Nejvyšší správní soud pitää vanhempien sukupolven määritelmää suhteellisen yksiselitteisenä ja kallistuu tältä osin enemmän valittajan tulkinnan kannalle. Kansallinen tuomioistuin ei kuitenkaan yliarvioi vanhempien sukupolven määrittystä koskevan kysymyksen merkitystä (ks. muiden ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu). Yksittäisten kysymysten rakenne on kuitenkin syytä pitää mielessä. Jos unionin tuomioistuin asettuu vanhempien sukupolven laajemman määrittelyn kannalle sisällyttämällä siihen myös syntyperältään kyseenalaisen isovanhempien sukupolven parin, menettää toinen kysymys merkityksensä. Toisaalta kyseinen vastaus ei kuitenkaan heikentäisi kolmannen kysymyksen merkitystä. [––]

20) Jos unionin tuomioistuin kuitenkin puoltaa vanhempien sukupolven suppeampaa tulkintaa sisällyttämättä siihen isovanhempien sukupolven paria, toiseen ennakkoratkaisukysymykseen olisi tarpeen saada vastaus. Tieteellisen viranomaisen lausunnon pohjalta hallintoviranomaiset eivät myöntäneet poikkeusta valittajalle ja viittasivat täytäntöönpanoasetuksen 54 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan tutkinnan kohteena ovat vanhempien sukupolven saamista koskevat seikat. Valittaja yhdistää tässä tarkoitettua saamisen emosukupolven yksilöiden hankintaan, joka tapahtui täytäntöönpanoasetuksen 54 artiklan 2 kohdan edellytysten mukaisesti (lainsäädännön mukaisesti ja tavalla, joka ei ole vahingollinen lajien säilymiselle luonnonvaraisessa ympäristössä). Vastapuoli ei epäile sitä, etteikö valittaja olisi hankkinut emosukupolven paria asianmukaisella tavalla. Saamisen käsite on sen mukaan kuitenkin käsitettävä sukulinjan alkuhetkenä.

21) Nejvyšší správní soud määritteli tässä yhteydessä kaksi tulkintavaihtoehtoa. Yhtäältä vanhempien sukupolven saamisen käsite voidaan ymmärtää siten, että se edellyttää kyseessä olevien papukaijojen esivanhempien sukulinjan tutkimista. Tämä näkemys saattaisi kestää monimutkaisemmankin tulkinnan, koska se estää kyseenalaisen kasvattamisen helpon laillistamisen (mahdollisesti myös tekaistun) siirron kautta. Toisin sanoen tilanteessa, jossa kasvattaja on siirtänyt yksilöitä toiselle henkilölle, joka on (todellisena tai tekaistuna omistajana) kasvattanut niistä seuraavan sukupolven, jolloin päästäisiin eroon syntyperän ”taakasta”. Toisaalta tätä tulkintaa vastaan voidaan vedota nykyiseen lainsäädäntöön. Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta annetun asetuksen liitteessä A lueteltujen lajien hankkiminen laillisesti ei ole tällä hetkellä mahdollista unionin alueella ilman poikkeuslupaa. Tekaistu siirto ei siten onnistuisi unionin alueella, koska siirrolle ei voisi saada poikkeuslupaa. Sukulinjan tutkimisella ei siten ole

käytännössä merkitystä unionin alueella, ja systemaattisesti tarkasteltuna voidaan puoltaa tulkintaa, jonka mukaan saaminen liittyy ainoastaan konkreettiseen kasvattamiseen. Tällä lähestymistavalla olisi kiistaton hyöty ratkaistaessa poikkeuksellisia tilanteita, kuten pääasiassa. Valittaja oli hankkinut papukaijat laillisesti ennen Tšekin liittymistä Euroopan unioniin ajankohtana, jolloin maan sisällä tapahtunut siirto ei edellyttänyt poikkeuslupaa, ja näin ollen valittajalle oli muodostunut perusteltu luottamus, jonka kanssa vastakkainen tulkinta olisi ristiriidassa. Jos ensimmäistä tulkintavaihtoehtoa sovellettaisiin, olisi niin ikään ratkaistava, kuinka pitkälle menneisyyteen syntyperää on tutkittava, minkä seurauksena voisi syntyä suojeltujen lajien kasvattajiin kohdistuvia epärealistisia vaatimuksia. Tarkasteltavana olevassa asiassa on sitä paitsi kyse tilanteesta, jossa isovanhempien sukupolven luultavasti laitton hankinta on tapahtunut yli 20 vuotta sitten, ennen tarkasteltavien yksilöiden syntymää, ja jälkeinpäin isovanhempien sukupolven parin ja emosukupolven parin hallussapito oli tapahtunut laillisesti.

22) Ennakkoratkaisukysymyksen kolmas osa koskee sitä, voidaanko mahdollisia yksittäisiä olosuhteita arvioida, ja jos voidaan, millaisista olosuhteista voi olla kyse. Valittajan ja hallintoviranomaisten välillä vallitsee yksimielisyys siitä, että kyseisessä tapauksessa ei ole tapahtunut tekaistua siirtoa ja että emosukupolven siirto ja hankinta olivat tapahtuneet vuoden 2000 tilanteen mukaan laillisesti. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että vaikka CITES-yleissopimus oli Tšekissä [alkup. s. 7] jo voimassa kyseisenä ajankohtana ja vaikka se oli saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä uhanalaisten lajien tuonnin ja viennin edellytyksistä annetulla lailla nro 16/1997, lainsäädännössä ei edellytetty CITES-yleissopimuksen mukaisen todistuksen myöntämistä maan sisäiselle siirrolle. Tällaisissa tapauksissa vaadittiin ”vain” viranomaisen yksilöille tekemä tarkastus ja niiden rekisteröinti. Kansallinen lainsäädäntö oli ensisijaisesti kansainvälisen kaupan sääntelyyn tarkoitettuna CITES-yleissopimuksen mukainen. CITES-yleissopimuksen XIV artiklassa kuitenkin sallitaan sopimuspuolten soveltavan tiukempia toimia, kuten on unionin lainsäädännössä, jonka mukaan siirto unionin ja yksittäisten jäsenvaltioiden sisällä edellyttää todistuksen myöntämistä. Tämä lainsäädäntö on ollut Tšekissä kuitenkin voimassa vasta Tšekin liittyttyä Euroopan unioniin 1.5.2004, kun taas emosukupolven parin siirto tapahtui jo vuonna 2000.

23) Valittajalla saattoi näin ollen olla vuodesta 2000 lähtien perusteltu luottamus siihen, että hän voi käydä kauppaa mahdollisilla jälkeläisillä vähintäänkin Tšekin alueella, mutta oletettavasti myös kansainvälisesti (viranomaisten senhetkiset menettelytavat eivät aiheuttaneet epävarmuutta näitä jälkeläisiä koskevan CITES-yleissopimuksen mukaisen poikkeusluvan saamisesta). Merkittävässä asemassa on myös isovanhempien sukupolven parin palauttaminen senhetkisellemme haltijalle vuonna 1996 oikeuden päätöksellä. Valittaja huomauttaa lisäksi, että kasvatuksella on ympäristön kannalta myönteinen vaikutus. Valittajan näkemyksen mukaan vankeudessa kasvaneiden yksilöiden myynti vähentää luonnonvaraisesta ympäristöstä pyydystettyjen yksilöiden laitonta kauppaa. Sitä vastoin vastapuoli muistuttaa kyseistä lajia koskevasta yleisestä kaupankäyntikiellosta, joka on vahvistettu luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa, ja näin ollen tarpeesta tulkita poikkeuksia suppeasti.

24) Mikäli poikkeusta ei myönnetä, on otettava myös huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklan mukainen omistusoikeuden suoja. Valittajalle jää nimittäin omistusoikeuden sisällöstä käytännössä jäljelle vain oikeus pitää papukaijoja hallussaan. Valittaja voi pitää hallussaan myös niiden jälkeläisiä mutta ei voi pitää niitä laillisesti kaupan. Valittajan ja hallintoviranomaisten välillä ei kuitenkaan lopulta ole kiistaa näistä poikkeusluvan myöntämättä jättämisestä aiheutuvista ankarista oikeudellista vaikutuksista. Valittaja pitää niitä kuitenkin edellä mainittujen erityisten olosuhteiden valossa suhteettoman ankarina, ja hänen näkemyksensä mukaan näissä olosuhteissa on otettava huomioon luonnonvaraisesta ympäristöstä pyydystettyjen papukaijojen kysynnän väheneminen sen seurauksena, että hänen kasvattamansa papukaijat voitaisiin ”saattaa markkinoille”. Sitä vastoin vastapuoli pitää valittajaan kohdistuvia sääntelyn ankaria vaikutuksia asianmukaisen lainsäädännön oikeanlaisena toimintana.

[--]

TYÖASIAKIRJA